

HAVSFÅGELSKÅDNING PÅ IRLAND 11 – 20.8 1999

Anders Blomdahl och Jan Hägg

Följande rapport är en summering av en resa till Irland i syfte att studera havsfåglar. Vi koncentrerade oss egentligen enbart på havsfåglar, varför övriga fågelarter observerades i låga antal. Därför ger inte denna rapport någon riktigt rättvis bild av hur Irland är som skådarland i helhet.

Onsdag 11.8 - Sverige-Köpenhamn-Dublin, Lady's Island Lake, Crosstintan Point och Kilmore Quay.

Våra anslutningsflyg tog oss till Köpenhamn där vi möttes, för att därifrån ta oss vidare till Dublin. Klockan 10.10 lokal tid (en timme efter svensk) anlände vi till ett Irland som just var halvmörkt av en solförmörkelse! Vi hade inte förbokat någon hyrbil, utan fixade detta problemfritt på flygplatsen. Det blev en liten Fiat Punto från Budget - ingen sportbil direkt, men fullt lagom för två personer.

Så snart bilen var fixad och solförmörkelsen beskådad bar det iväg – i vänster körfält! Detta med vänstertraffik tar allt en stund att bli van vid och med ratten på höger sida blir allt extra konstigt; chauffören kliver in på fel sida, man letar efter växelspaken i dörren, kollar åt fel håll när man ska titta i backspeglarna o.s.v.

Efter lite irrande hittade vi i alla fall väg N11 som tog oss ner mot Wexford. I ett behagligt solsken körde vi genom ett vackert grönt landskap, med alléer och smådungar av lövträd och massor av nötboskap. Däremot slogs vi tämligen omgående av hur fågeltom den irländska landsbygden verkade, varför fanns här inga ormråkar och pilfinkar till exempel?

Så småningom nådde vi fram till Lady's Island Lake, berömd bland fågelskådare för sina häckande rosentärnor. Dock hittade vi endast småflockar av fisktärnor långt bort i motljuset och det verkade som om rosentärnorna redan hade lämnat sina häckningsholmar. Då Lady's Island Lake visade sig vara tom på rosentärnor begav vi oss istället till Crosstintan Point, beläget vid kusten nära Churchtown just öster om Lady's Island Lake. På denna lokal samlas ofta mycket tärnor innan de beger sig iväg söderut, så vi hade goda förhoppningar om att hitta några rosentärnor där. Och jodå; visst fanns där tärnor! På några små skär stod 200-300 *fisktärnor* (inklusive några intressanta 2K-fåglar), en ung *silvertärna*, en *svarttärna* och efter lite letande hittades också sex *rosentärnor*, 3 adulta och 3 juvenila. Såväl de unga som de gamla var tämligen typiska och lättbestämda! Även resans första *svarthakade buskskvätta* sågs och i rasväg noteras även *yarrellii-sädesärlor* och *graellsii-silltrutar*.. Därtill gjorde vi också några resultatlösa försök att artbestämma unga *råkor* till svartkråkor, ända tills vi insåg att svartkråkan inte finns på Irland!

Efter att vi tittat oss mätta på rosentärnorna fortsatte vi mot nästa stopp, vilket blev hamnen i Kilmore Quay för att göra ett första försök på havsfågel. Resultatet blev en *stormsvala*, fem *mindre lror*, 15 *toppskarvar*, en *sjöorre*, två *labbar*, två *dvärgmåsar*, fem *tretåiga måsar* och en *tobisgrissla*.

Natten tillbringas sedan på Bed & Breakfast i Wellingtonbridge.

Torsdag 12.8 – Hook Head, Ballycotton och Mizen Head.

Vi gick upp i ottan för att njuta av fler havsfåglar, denna gång vid Hook Head strax sydost om Waterford längs Irlands sydkust. Mellan 6.00 – 8.45 såg vi där 130 *mindre lror*, flertalet *havssulor* och *stormfåglar*, fem *toppskarvar*, två *storalabbar*, 25 *fisktärnor*, en *svarttärna* och ett 25-tal *tretåiga måsar*.

Därefter fortsatte vi västerut längs små slingriga vägar. De mindre vägarna på södra delarna av Irland var nämligen minst sagt smala och slingriga och hela tiden kantades de av höga häckar på båda sidorna av vägen. Det var alltså totalt omöjligt att se något av landskapet på andra sidan häckarna. Men de få glimtar man fick bestod mest av hagar med kor, så förmodligen missade vi inget direkt spännande! Här och var lyste vägkanterna vackert gula av en ginstliknande växt (förmodligen ärttörne) och stånds, eller röda av orangeröda liljor. Även stora plantor av den i Sverige ovanliga jättefråken växte intill vägkanten.

Ballycotton sydost om Cork sägs vara en av Irlands finaste lokaler för bl.a. vadare och då vi ändå skulle passera lokalen åkte vi ut och gjorde en snabbcheck. Vi noterade inget anmärkningsvärt, men gav heller inte lokalen en riktigt ärlig chans (det var ju ingen havsfågellokal!). Dock sågs två *brushanar*, 100-talet *kärrensäppor* och två *skedänder*. En lokal skådare vi mötte berättade att ett gäng svenskar hade haft en småfläckig sumphöna några dagar tidigare och som vi genast misstänkte var det ett gäng ölänningar med Berra Breife i spetsen som slagit till. Den hade dock inte setts till idag, så vi lämnade lokalen till förmån för havsfågellorna som lockade allt mer.

Enligt rykten skulle vindarna de närmaste dagarna vrida över mot nordväst och öka. Därför förkastade vi planerna på att åka till Cape Clear som helt klart inte ligger bra till i nordvästvindar. Istället valde vi att vara så strategiska som möjligt; åka till Mizen Head för att där avvakta kvällens väderprognos och sedan besluta var vi skulle åka. Mizen Head ligger nämligen mellan Cape Clear (bra vid SO-SV vindar) och Bridges of Ross (bra vid V-NV vindar), så hur vädret än skulle bli hade vi möjlighet att relativt snabbt ta oss till en lämplig lokal. Dessutom kan lokalen nås enkelt med bil.

Mizen Head ligger längst ner på Irlands sydvästra hörn, med Cape Clear inom synhåll. I en måttlig västvind noterade vi följande där, mellan klockan 17.00–20.15; två hett efterlängtrade *större lror*, 10 *grålor*, 5 500 *mindre lror*, två *medelhavslror*, hela 700 *stormsvalar* och två *lunnefåglar*. Saliga satt vi och formligen frossade i överflödet av havsfågel. Detta var precis vad vi hade hoppats, men inte riktigt vågat tro på. Då lokalen är en populär turistattraktion, var det flera oförstående personer som inte kunde undgå att höra när den första större lran smög in i tubfältet! Ett tjugotal *alpkråkor* gjorde oss hela tiden sällskap på grässlutningarna. Tyvärr fanns det ingen radiomottagning på parkeringen vid Mizen Head, så vi missade kvällens enda sjöväderrapport och var alltså helt utan information om det kommande vädret. Natten tillbringade vi därför på Bed & Breakfast helt nära Mizen Head för att låta morgonskådningen avgöra hur vi skulle göra.

Fredag 13.8 – Mizen Head, Bridges of Ross och Loop Head.

Morgonpasset vid Mizen Head gav inte så mycket och efter en knapp timme med en *grålira*, 300 *mindre lror* som snurrade fram och tillbaka och 30-40 *delfiner* gav vi upp. Vinden hade nu vridit mot nordväst och ökat något, så Cape Clear var uteslutet för tillfället. Däremot verkade vindarna vara lämpligare för lokaler på västkusten, så vi beslutade snabbt att dra norrut mot Bridges of Ross.

Vägen från Mizen Head tog oss genom ett bergspass med mycket smala och slingriga vägar, men också med många vackra vyer. Intill vägen växte bl.a. den typiska ormbunken hjorttunga, en sällsynthet i Sverige. Här och var satt *svarthakade buskskvättor* och några *tornfalkar* ryttlade intill vägen. Floden Shannon valde vi att passera med en bilfärja för 8 irländska pund enkel resa, istället för att ta omvägen via Limerick. Då två färjor regelbundet korsar floden, gick detta mycket smidigt med bara en kortare väntetid.

Ju längre västerut vi körde, ju mindre träd och buskar växte det. Längst i väster, mot Atlantkusten, fick landskapet ett kargt och trådlöst utseende – faktiskt inte helt olik norra Norge!

Ett kort eftermiddagspass vid Bridges of Ross var dock lite av en besvikelse. Vinden var nordvästlig och omkring 8 m/s, vilket visade sig vara i minsta laget då de flesta fåglarna passerade alldeles för långt ut. Mellan 14.20-17.10 noterades i alla fall 200 *mindre lror*, 50 *stormsvalar*, två *storlabbar* och 50 *tretåiga måsar*, samt en *klumpfisk*. En smärre förflyttning tog oss ut på den yttersta spetsen av udden vid fyren Loop Head. Här har många finesser med både östligt och västligt ursprung hittats genom åren, men ännu var det nog för tidigt på året för att leta tättingar. Ett kvällspass utanför fyren, med 20-30 meters tvärt stupande klippor under oss, gav i alla fall 1 000 *mindre lror*, 2 *större lror*, 20 *stormsvalar*, en *labb*, tre *storlabbar* och ett 100-tal *tretåiga måsar*, samt en hel del *havssulor*. *Stormfåglar* häckar i klippbranterna och små grå dunungar satt här och var och förde liv.

Kvällens sjörapport lyckades vi höra och när det talades om ökande nordvästliga vindar under natten och ännu mer ökande under morgonen steg våra förväntningar betydligt. Hade vår chansning att åka norrut varit rätt?

Natten tillbringade vi på ett Bed & Breakfast i den lilla byn Kilbaha nära Bridges of Ross.

Lördag 14.8 – Bridges of Ross.

Klockan ringde tidigt och vi gick upp för att få en härlig engelsk frukost tillagad, med stekt ägg, skinka, prinskorv mm. En sådan frukost står man sig en hel dag på, bakom tuben i snålblåsten! Att vinden verkligen hade ökat noterade vi redan i bilen på väg ut, då den slet ganska så bra i växtligheten. Ute på Brides of Ross hade vi att välja på att antingen sitta halvhögt upp men en bit längre ifrån fåglarna, eller ganska lågt och nära strömmen av fågel. Vi valde det senare alternativet och fick uppleva en otroligt fin fågeldag med massor av havsfågel och underbart fina obsar. En sträckrapport från dagen ser ut så här:

Bridges of Ross

Väder: Vind NV 12-15 m/s, växlande molnighet och skurar.

Tid: 6.30-13.15 + 15.00-20.20

Svartnäbbad islom	1 ad i sommardräkt
Gulnäbbad lira	1
Större lira	42
Grålira	27
Mindre lira	50 000 (ca 400 ex på 5 minuter → nära 5 000 ex/timme)
Medelhavslira	5
Stormsvala	100
Klykstjärtad stormsvala	1
Toppskarv	10
Brednäbbad simsnäppa	1 i vinterdräkt
Labb	16

Fjällabb	2 (en adult + en äldre subadult)
Storlabbb	12
Obestämd labb	4
Tärnmås	5 (2 ad + 3 adultlika, men utan mörk hätta, vilka ibland anses vara 2K-fåglar)
Tretåig mås	1 000
Lunnefågel	4

Därtill sågs som vanligt en hel del *stormfåglar* och *havssulor*. *Simsnäppan* såg vi flera gånger under dagen och enligt irländarna själva är det bara brednäbbad som ses här. Den smalnäbbade ska tydligen vara mycket sällsynt och det är väl egentligen endast på detta kriterium som fågeln artbestämdes – inget att skicka till Rk alltså! *Islommen*, som kom mycket nära, var tidig och bör ha varit en fågel som översomrat någonstans på de Briittiska öarna. Vi slogs av hur lika grålire-lik *medelhavslirorna* var; ofta var det storleken och flyktsättet som gjorde att vi kunde skilja dem åt och inte dräktkaraktärer (även om den ljusa buken alltid sågs)! En av dagens absoluta höjdpunkter var utan tvekan de adulta tärnmåsar i full häckningsdräkt; vilka fantastiskt läckra små fåglar! Tre av måsarna såg exakt ut som de adulta, men saknade en fullständigt mörk hätta. Sådana fåglar anses ofta vara 2K-fåglar, då de adulta först ska rugga bort hättan på vinterkvarteren. En av de mörkhuvade (och klart adulta) hade dock redan påbörjat sin ruggning och var lite lätt vitflammig runt näbbasen. Detta kan möjligen visa att även adulta tärnmåsar kan uppvisa ljus hätta på höststräcket?

Bland de som valde att sitta högre upp än vad vi gjorde fanns de fyra ölänningarna och några irländare. De hade turen att hitta en *havslöpare*, vilken vi tyvärr missade. Detta är väl en av de negativa sidorna med att isolera sig och sitta själva, men de fina obsarna med strömmen av liror och stormsvalor som passerade just utanför oss vägde upp mycket av den missen. Men visst hade en havslöpare varit som pricken över i:et en sån här dag!

På kvällens inläsning på Irlandssvararen talade man om ”- Great seawatching at Bridges of Ross” och det kändes som ett privilegium att få ha varit med om en sådan dag.

Då vinden höll i sig hela dagen beslöt vi oss för att stanna ytterligare en natt på samma B&B med förhoppningar om en fin morgondag.

Söndag 15.8 – Bridges of Ross och Brandon Point.

Under natten hade vinden avtagit betydligt och det var tämligen lugnt i buskarna ute i trädgården när vi satt och åt ännu en stadig ”Full English Breakfast”. Vi valde även idag att sitta på vår lågt placerade obsplats, närmare fåglarna vid Bridges of Ross. Dagen var betydligt lugnare än gårdagen, men det fanns tydligen en hel del inblåsta fåglar i bukten som skulle ut till havs igen. Så dagens siffror blev ändå klart godkända, även om mycket av sträcket passerade lite onödigt långt ut. Vi fick i alla fall bra träning på att bestämma större liror på långa avstånd!

Bridges of Ross

Väder: Svag NV-N vind, halvklart med skurar. Tämligen dåligt obsljus fram på dagen.

Tid: 6.30-12.45

Större lira	83
Grålira	29
Mindre lira	2 000
Stormsvala	100
Toppskarv	10 (varav 7 i en flock)
Labb	5
Storlabbb	6
Obestämd labb	2
Tretåig mås	100
Silvertärna	10
Kentsk tärna	30

Därtill som vanligt *stormfåglar* och *havssulor* i icke räknade antal, samt en *klumpfisk* som låg och dävde i vattenytan. En av de *mindre lirorna* var lätt oljeskadad och kunde tas för en medelhavslira – om nu inte oljan hade varit som tjockast och svartast mitt på buken där medelhavsliran normalt är som ljusast!

Fram på dagen blev ljuset så jobbigt och fågelströmmen så lugn att vi beslöt oss för att åka söderut igen. Lågtrycket hade nu passerat och vi hoppades nu istället på vindar från sydsektorn, då vi siktade på att besöka Cape Clear. Men ännu blåste en svag-måttlig nordvästan, så vi beslöt att stanna halvvägs för att checka vad

som skulle hända med vinden innan vi isolerade oss ute på en ö. Obsarna under dagen inskränkte sig till en *brun råtta* som sprang över vägen mellan Listowel och Tralee och två *rödspovar* vid Tralee (isländska?).

Kvällspasset tillbringades vid Brandon Point väster om Tralee. I jämförelse med Bridges of Ross satt man här jobbigt högt (dubbel Hovs hallar höjd!) och hade massor av hav att spana över. Dock noterades en *grålira*, 50 *mindre liron*, en *storlabba*, två *labbar*, 25-talet *tretåiga måsar* och två *alpkråkor*.

Natt på Bed & Breakfast i byn Brandon.

Måndag 16.8 – Brandon Point och utresa till Cape Clear.

Idag fick vi ingen lagad frukost, utan istället en medskickad frukostpåse – innehållande bl.a. två chipspåsar och två chokladkakor! Morgonspaningen vid Brandon Point gav sex *större liron*, fyra *gråliron*, 500 *mindre liron*, en *stormsvala*, en *labba*, en *storlabba* och en *obestämd tung labba*. Den sistnämnde hade nästan garanterat artbestämts till ung bredstjärtad labba en oktoberdag i Sverige, men att en ung bredstjärtad ska ha hunnit till Irland i mitten av augusti kändes så osannolikt att labben fick förbli obestämd. Det är klart att unga labbar är betydligt bukigare och tyngre och alltså mer svårbestämda än de gamla! Även två *alpkråkor* flög runt och lät underligt. Vädret var skönt och soligt, förutom en kortare hagelskur som passerade och vinden måttlig nordvästlig. Fågeltillgången kändes nu mycket mager med dagarna vid Bridges of Ross färskt i minnet, så det var väl inte så konstigt att vi båda somnade en stund i solen.

Väderprognoserna lovade nu att en sydlig luftström skulle röra sig in över Irland med friska vindar från sydsektorn i släptåg. Alltså ett perfekt väderläge för Cape Clear; flera dagar med frisk nordvästvind hade säkert pressat in fågel som i sydliga vindar skulle pressas upp mot Cape Clear. Vi insåg nu alltmer vilken fantastisk tur var hade med vädret, en inte helt obetydlig faktor för en lyckad havsfågelresa till Irland!

Då det bara finns fem Bed & Breakfast på Cape Clear och augusti är populärt bland både fågelskådare och turister gällde det dock att först fixa med boendet innan vi åkte ut till ön. Men redan det första telefonsamtalet ut gav napp och boendet var fixat. Alltså var det bara att åka söderut igen och se till att hinna med sista färjan ut från Baltimore kl 19.00. Under färjeturen ut sågs bl.a. tre *tobisgrisslor*, många *sillgrisslor* (adulta med ungar i varierande storlekar), samt som vanligt enstaka *toppskarvar*, *stormfåglar*, *havssulor* och *tretåiga måsar*. I hamnen på Cape Clear mötte vår husvärd Ellinor upp och skjutsade oss med en minst sagt fallfärdig bil till sitt Bed & Breakfast-inreda hem, där vi skulle tillbringa de tre följande nätterna.

Tisdag 17.8 – Cape Clear.

Vinden hade nu vridit ned till sydvästlig och ökat betydligt i styrka. Så det var med spänd förväntan vi gick ut mot Cape Clear's sydvästligaste udde Blananarraguan, eller Blannan som den kallas av såväl lokalbefolkningen som av fågelskådarna. Cape Clear är en trädlös ö med klippor som sluttar tvärt ner i havet. Häckfågelfaunan tycks bestå av relativt få arter. Enstaka *svarthakade buskskvättor* och *alpkråkor* ses, men annars är det nästan bara *taltrastar*, *rödhakar* och *gärdsmygar* som noteras. Vägen ut mot Blannan kantas av hagar som ofta innehåller tjurar, men som tur är går det en stig utanför hagarna som är lätt och säker att följa! Sista biten ut är dock ett äventyr i sig; först går man på en liten smal stig på en grässlätt som sluttar tvärt mot havet en tjuugo, trettio meter längre ner. När väl denna tämligen lätta strapats klarats av gäller det att fixa det riktiga mandomspövet; en klättring längs en smal och knölig bergvägg där man har havet ett tjugotal meter under sig! Under morgonen nöjde vi oss med att stanna strax innan bergväggen. Här sitter man bra i lä och ser säkert också alla fåglar som ses från den yttersta spetsen. Dock insåg vi att lirona måste passera härligt nära om man lyckades ta sig ut till den yttersta spetsen – och fina obsar är ju värt en hel del! Så efter en halv dags laddande beslöt vi oss att försöka ta oss hela vägen ut. Som de värsta bergsgetter hängde, kravlade och klättrade vi hela vägen ut till Blannan och belönades där av otroligt fina obsar av havsfåglar som passerade på nära håll. Imorgon ska vi helt klart ta tuben i ryggsäcken istället för över axeln, då går säkert klättringen mycket lättare!

Blannan, Cape Clear

Väder: Vind mellan SV-V, ca 13 m/s. Halvklart med enstaka skurar.

Tid: 7.40-20.10

Större lira	83
Gulnäbbad lira	35
Grålira	77
Mindre lira	35 000
Medelhavslira	4
Stormsvala	180
Storlabba	3
Tretåig mås	250

Många av de stora lirorna passerade mycket nära och bjöd på underbart fina obsar. Under kvällens sista två timmar ökade sträcket ordentligt och vi fick uppleva en otrolig lirström som passerade förbi i högsta hastighet. Det var bara att hålla tuben på ett ställe och låta lirorna passera förbi. De mindre lirorna formligen rann genom tubfältet och hela tiden svepte någon av de större arterna förbi i draget. Förmodligen passerade en 10 till 15 000 mindre liror förbi på en timme. En annan av de verkliga höjdarna under dagen var en *storlabbb* som kom sträckande i en flock med *havssulor*, i v-formation! Den smälte perfekt in i flocken och obsen var verkligen oväntad, synd bara att kameran låg kvar i huset! Även ett 10-tal *delfiner*, några *tumlare*, en *gråsäl* och en obestämd mindre *val* visade sig.

På kvällen tittade vi på ett diaföredrag om havsfåglar runt Madeira, men bl.a. bilder på sammetspetrell – vilken senare skulle visa sig vara viktig att kunna känna igen!

Onsdag 18.8 – Cape Clear.

Under natten passerade ett riktigt busväder med hård nordvind och rikligt med regn. Regnet höll fortfarande på när vi lämnade huset för vår 45-minuters vandring ut till Blannan, tillräckligt rikligt för att krypa in under regnstället vid halsen så att man blev lagom fuktig och nerkyld. Vinden hade dock kantrat något och blåste nu från väst, ca 10 m/s. Fågeltillgången var som väntat inte helt bra, så vi återvände hem mitt på dagen för att få några timmars välbehövlig sömn istället. Utsövd och fräscha tillbringade vi åter kvällen på Blannan och då slog det till ordentligt då en udda havsfågel med svarta vingundersidor plötsligt drog förbi – en *sammetspetrell!* Petrellen kom tämligen nära och vi fick riktigt fina obsar av denna rara havsfågel, till stor glädje för två unga Dublinskådare som också var på plats. Vilken av arterna det rörde sig om är nära nog omöjligt att uttala sig om, även om sannolikheten att det skulle varit något annat än en atlantpetrell (*Fea's Petrel*) är ytterst liten.

Blannan, Cape Clear

Väder: Vind ca 10 m/s, västlig på förmiddagen och V-NV på eftermiddagen

Tid: 7.30-10.00 + 16.30-19.45

Sammetspetrell	1
Större lira	16
Gulnäbbad lira	2
Grålira	35
Mindre lira	5 000
Medelhavslira	2
Stormsvala	4
Storlabbb	1
Tretåig mås	300
Lunnefågel	3

Därtill sågs några *tumlare* och en *gråsäl*. Förutom sammetspetrellen uppfylldes ännu en dröm idag; att se en *större* och en *gulnäbbad lira* tillsammans passera förbi i gemensam havsfågelbågflykt. Underbart, och visst är det helt klart en tydlig skillnad på de bägge arterna; gulnäbben är märkbart större och klart långsammare, lojare i flykt och rörelser – som om den flög i gelé!

På hemvägen stannade vi som vanligt till på en av öns tre pubar för att ta en öl, äta en sandwich och insupa lite irländsk pubatmosfär. Redan hade ryktet om petrellen spridit sig, så flera skådare kommenterade fyndet och de unga Dublin-grabbarna dök också upp och köpte oss varsin öl som tack för ett verkligen tungt kryss.

Det hade under dagarna pratats om en eventuell båtutture för att kolla havsfågel. Nu fick vi reda på att turen skulle bli av på tordagsmorgonen, då vinden förväntades mojna under natten. Plötsligt hade vi alltså nya äventyr att se fram emot!

Torsdag 19.8 – båtutture Cape Clear, Clonakilty och bil till Dublin.

Vi lämnade huset extra tidigt idag för att hinna till hamnen i tid till båtens avgång klockan 5.30. När vi gick genom nattmörkret noterade vi snabbt att det var kav lugnt ute! Otroligt, den dagen vi ska ut och åka båt och inte vill ha någon vind är det helt vindstilla. Undrar just hur många vindstilla dagar de har på Cape Clear varje år, det kan inte vara allt för många!?

Med en snabb och stabil båt for vi långt ut förbi fyren Fastnet Rock och vidare ut på det trots lugnet, något gropiga havet. Fiskleverolja och döda fiskar stinker otäck för människonäsor, men verkar lukta smaskens för havsfåglar för snart hade vi ca 30 *större liror*, fyra *gulnäbbade liror*, 20-talet *stormsvalor*, en *storlabbb* och ett

gång *stormfåglar* runt båten. Otroligt att se större liron på nästan klappavstånd, de flög och låg bara några meter från båten! Ett 100-tal *mindre liron* och fem *gråliron* noterades också till havs, men de verkade mer kräsna och ville inte matas in till båten. Även en flock *delfiner* simmade ikapp med båten på endast några meter håll. I allt blev båturen en verkligen lyckad avslutning på vår Cape Clear-vistelse!

Vi återkom till hamnen kl 9.00 och i väntan på 12-färjan tillbaka till Baltimore och fastlandet tog vi en sista öl på puben, skrev ihop en raritetsrapport på sammetspetrellen och besökte fågelstationen. Samtidigt som vi smuttade på vår öl, kollade vi in en väldigt gråryggad ung *sädesärsla*, endast något mörkare än våra *alba-honor* på ryggen. När vi som mest undrade hur gråa egentligen en ung *yarrellii* kan bli, kom en adult svartryggad ärsla och matade den!

Vi nådde Baltimore klockan ett och efter en hamburgare i ett gatukök i hamnen åkte vi mot Dublin. På vägen stannade vi snabbt till vid Clonakilty, en fin vadarlokal där massor av finesser hittats. Ganska sega slöspanade vi igenom en vik och såg bl.a. minst 200 *rödspovar* och resans första *gluttsnäppa*.

Med en nästan osannolik tur med väder, vindar och havsfågel lyssnade vi för skojs skull igenom resans sista sjörapport. När de då sa ”- A northerly airflow is covering Ireland...” Och sedan fortsatte med att prognosen för fredagen var måttlig N-NO vindar och för lördagen frisk ostlig vind insåg vi än en gång vilken tur man måste ha med vädret – och vilken tur vi hade haft! I nordliga och ostliga vindar hade det inte varit lätt att se något kul i havsfågelväg!

Det var långt att köra till Dublin och vi nådde inte fram till flygplatsområdet förrän vid 22-tiden. Då kvällen var sen och vi var allt för nära flygplatsen hade vi svårt att hitta några lediga Bed & Breakfast, alla var redan fullbelagda! Inte förrän klockan nästan var 23.00 hittar vi ett ledigt rum i byn Ashbourne. Det är uppenbart att man inte ska leta B&B sent på kvällen nära flygplatsen, det hade varit klart smartare att stanna för natten innan vi nådde fram till Dublin

Fredag 20.8

Nöjda och belåtna reste vi via Köpenhamn hem till Ronneby respektive Stockholm.

Våra totalsummor för havsfåglar, södra och västra Irland 11 – 20.8 1999

Svartnäbbad islom	1 (adult i sommardräkt)
Sammetspetrell	1
Gulnäbbad lira	42
Större lira	264
Grålira	189
Mindre lira	100 000
Medelhavslira	13
Stormsvala	1 170
Klykstjärtad stormsvala	1
Brednäbbad simsnäppa	1 (i vinterdräkt)
Labbe	27
Fjälllabbe	2 (1 adult + 1 äldre subadult)
Storlabbe	33
Tärnmås	5 (2 adulta + 3 eventuella 2K-fåglar?)
Rosentärna	6 (3 ad + 3 1K)
Lunnefågel	22

Lite tips inför en havsfågeltur till Irland

Strategier

Förekomsten av spännande havsfåglar är på Irland, liksom i Sverige, knuten till pålandsvind och då helst en tämligen frisk sådan. Den strategi vi använde; att vara "fågelfri" och lyssna på sjöväderrapporten för att sedan ta sig till den mest lämpliga lokalen för det aktuella vädret, fann vi vara ett lyckat sätt att optimera sina chanser att se mycket havsfågel. Att förboka t.ex. Cape Clear kan vara mindre bra, då man kan riskera att "sitta fast" på ön i fel vindar.

Lokaler och vindar

Generellt kan man säga att sydkusten är bra i vindar från SO till SV och västkusten i vindar från V-NV och kanske t.o.m. N just efter en frisk V-NV vind. Har man bil och är rörlig har man alltså goda chanser att hitta pålandsvind någonstans. Observera att enligt irländarna själva är lokalerna längs västkusten mera väderkänsliga. Det krävs ofta ordentliga lågtryckspassager med efterföljande hårda V-NV vindar för att det ska bli bra havsfågelsträck där. Vid fel vindar är det ofta helt tomt på västkustlokalerna. Sydkustens lokaler är tydligen inte lika känsliga och även vid svagare vindar kan man få hyfsad utdelning på t ex Cape Clear. Det är troligen bäst att satsa på sydkustlokalerna vid svaga vindar, eller vindar från "fel" håll, om man är ute efter havsfåglar.

Nedan följer några av Irlands finaste havsfågellokal, i geografisk ordning från SO till NV Irland:

Carnsore Point: Ligger söder om Wexford och kan vara värt ett besök i S-SO vindar. Vi besökte inte denna lokal.

Hook Head: Ligger mellan Wexford och Waterford. Optimala vindar är S-SO och ev. SV och man kan hitta lä runt fyren.

Helvick Head: Just SO om Dungarvan, även här gäller S-SO vindar. Besöktes ej av oss.

Old Head of Kinsale: Ligger söder om Cork och lär vara en mycket fin lokal i vindar från hela sydsektorn (SO-SV), med antal nära Cape Clears. Även många sällsynta havsfågelarter är sedda här. Vi besökte ej denna lokal.

Cape Clear: Irlands klassiska havsfågellokal! Ett fantastiskt fint ställe i vindar från SO-SV, med S-SV som den optimala vinden. Vid dis och regn kommer ofta t.ex. gulnäbbade liror in mycket nära ön. Här ses havsfåglar i höga antal och många rariteter är sedda från ön. Ibland anordnar fågelobservatoriet havsfågelturer med båt man kan följa med på. Bästa stället att sitta är helt klart längst ut på Blannan (heter egentligen Blananarraguan, men alla, även lokalbefolkningen, säger Blannan) på öns sydvästra hörn. Lokalen kräver dock att man ger sig ut på en något våghalsig klättring med tvärbranta och rakbladsvassa klippor under sig. Belöningen blir dock mycket njutbara havsfågelsar. Klart bäst är att ha en ryggsäck där tuben kan packas ner, så man har båda händerna fria för klättringen. Vill man inte ut på klättring ser man i stort sett samma fåglar från klipporna just innanför själva Blannan, fast på lite längre avstånd.

De lokala skådarna ser gärna att fler fågelskådare besöker Cape Clear och är därför vänliga och hjälpsamma. Det finns även möjligheter att bo på stationen om man inte hittar något B&B. Telefonnummer till fågelstationen är 028 – 391 81.

Mizen Head: Ligger strax NV om, och inom synhåll från, Cape Clear och är en mycket fin havsfågellokal. Förmodligen ses här nästan lika mycket havsfågel som ute på Cape Clear. Den yttersta udden är en turistattraktion och man måste betala inträde för att komma ut dit. Om man istället väljer att sitta på grässlänterna strax innan bron, så slipper man både att betala och alla turister! Vinden bör vara S-V här.

Brandon Point: Ligger på nordvästra delen av Dingle halvön, rakt norr om själva staden Dingle. Kan vara bra vid hårda V-NV då mycket havsfågel pressas in i bukten norr om halvön och sedan passerar tätt inpå Brandon Point på vägen ut. Tyvärr fann vi inte lokalen speciellt tilltalande då man satt alldeles för högt och hade oerhört mycket hav att spana över. Vid hårda vindar koncentreras säkert sträcket närmare udden och då är lokalen med all sannolikhet betydligt bättre. Välj dock en annan lokal vid måttliga vindar!

Bridges of Ross: Ligger på nordsidan av den halvö som sticker ut väster om Limerick, någon kilometer innanför fyren Loop Head. En mycket bra havsfågellokal i friska vindar från V-NV, och troligen även i rakt N dagen efter det blåst från väst. Skyltat med bruna skyltar. Antingen sitter man halvhögt strax norr om bilparkeringen, eller väljer att gå längst ut på udden något västerut där fåglarna kommer härligt nära. Bra för t.ex. tärmås och fjällabb som inte ses speciellt talrikt från Cape Clear och österut.

Kilcumming Head: Ska ligga på nordsidan av den stora halvö som sticker ut väster om Ballina. Denna lokal besökte vi ej, men den sägs vara bra vid V-NV vindar med bl.a. mycket höga antal av klykstjärtad stormsvala och storlabb.

Årstid

Bästa tiden för havsfågel är sista halvan av augusti och första halvan av september. Därefter säger irländarna själva att det är tämligen tomt över havet!

Sjöväderprognoser

Vi hade svårt att hitta någon vettig väderprognos i dagstidningarna. Dessa talade nästan enbart om dagens väder. Klart bäst är det att lyssna på RTE Radio 1 och deras sjörapport, se dagstidningar för tidpunkt. Notera dock att det endast är en rapport på dagtid (under vår vistelse kl 19.02 på vardagar och andra tider på helgen), samt en rapport strax innan midnatt. Rapporterna under vår vistelse stämde mycket bra med hur vädret sedan blev. Att tänka på är att Cape Clear ligger så långt åt sydväst att väderomslagen ofta sker lite tidigare där än vad sjörapporten säger!

Hyrbil

Finns att hyra på flygplatsen där många olika bolag fanns representerade. Vi förbokade ingen bil utan löste det problemfritt när vi kom fram. Prisexempel från Budget: Biltyp Ford Fiesta; 249 irländska pund/vecka och biltyp Toyota Corolla 289 irländska pund/vecka. 1 irländsk pund = 11.46 kr (augusti –99).

Bed & Breakfast

Finns överallt och är alltid lätta att hitta! Vi gav mellan 14-17 irländska pund/person och natt i de södra och västra delarna och 21 irländska pund i närheten av Dublin. Värdfolket var alltid mycket trevliga och lätta att ha och göra med, samt mycket hjälpsamma när det gällde att fixa frukostpaket att ta med sig ut i fält. På Cape Clear finns endast fem B&B, varför det kan vara lönt att checka om de är lediga innan man åker ut.

De telefonnummer vi har till B&B på Cape Clear är:

028 – 391 35 (här bodde vi, trevligt men onödig lång promenad till Blannan)

028 – 391 53 (mest strategiskt, ligger klart närmast Blannan)

028 – 391 60

028 – 391 64

Telefonvarare

Senaste nytt hör man på irländska Birdline, telefonnummer 1550-111700 (kan ej nås utanför Irland).

Tack

Vi vill rikta ett tack till alla som på något sätt bidragit med information som gjorde vår resa så lyckosam. Framför allt ett jättetack till Håkan Delin, Ola Bondesson och Magnus Ullman!

Anders Blomdahl

Åldervägen 2
372 92 Kallinge

Tel: 0457 – 220 69

E-post: ablomdahl@ebox.tninet.se

Jan Hägg

Fabelvägen 5, 7 tr
176 70 Järfälla

Tel: 08 – 583 55 634